

Ånderdalen
nasjonalparkstyre

Møteinncalling

Utvalg: Ånderdalen nasjonalparkstyre
Møtested: Forvaltningsknutepunkt, Øverbotn
Dato: 30.11.2023
Tidspunkt: 12:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

I tillegg til de oppsatte sakene på sakslisten vil forvalter orientere om følgende saker:

- Orientering om møte med Senja kommune om en strategiplan for Sázzá.
- Innspill til KLD stortingsmelding om naturmangfold
- Status budsjett pr 30.11.2
- Status Naturarven prosjektet Kystleder og ferdastier i og langs Tranøyfjorden
- Interreg prosjekt- invitasjon til deltakelse i Mulighetsstudie, digitale science trails

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 18/23	Godkjenning av innkalling og saksliste styremøte 30.11.23 - Ånderdalen nasjonalparkstyre		2023/1784
ST 19/23	Godkjenning av protokoll fra styremøtet 11.10.23 - Ånderdalen nasjonalparkstyre		2023/1784
ST 20/23	Ånderdalen nasjonalparkstyre budsjett drift utvalg, tiltaksplan og naturoppsyn 2024		2023/10442
	Referat sak		
RS 8/23	Eventuelt		

Arkivsaksnr: 2023/1784-8

Saksbehandler: Ingve Birkeland

Dato: 22.11.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Ånderdalen nasjonalparkstyre	18/23	30.11.2023

Godkjenning av innkalling og saksliste styremøte 30.11.23 - Ånderdalen nasjonalparkstyre

Forvalters innstilling

Innkalling og saksliste godkjennes

Saksopplysninger

Møtetidspunktet er endret iht tidligere oppsatt møteplan. Sakspapirer sendes ut minimum en uke før styremøtet.

Vurdering

Arkivsaksnr: 2023/1784-9

Saksbehandler: Ingve Birkeland

Dato: 22.11.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Ånderdalen nasjonalparkstyre	19/23	30.11.2023

Godkjenning av protokoll fra styremøtet 11.10.23 - Ånderdalen nasjonalparkstyre

Forvalters innstilling

Ånderdalen nasjonalparkstyre vedtar protokoll fra styremøtet 11.10.23

Saksopplysninger

Vedlagt protokoll fra styremøtet 11.10.23

Vurdering

Arkivsaksnr: 2023/10442-2

Saksbehandler: Ingve Birkeland

Dato: 24.11.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Ånderdalen nasjonalparkstyre	20/23	30.11.2023

Ånderdalen nasjonalparkstyre budsjett drift utvalg, tiltaksplan og naturoppsyn 2024

Forvalters innstilling

Saken legges fram for styret uten innstilling til vedtak da saken skal diskuteres på møtet og nasjonalparkstyret vil i fellesskap vedta budsjett og hvilke prioriteringer som skal innarbeides i tiltaksplanen med prioriteringer. Nasjonalparkstyret skal også vedta hvilke oppsynsoppgaver for 2024 som man skal melde inn i portalen Naturoppdrag og som skal gjennomgås i planmøter med Statens naturoppsyn og Fjelltjenesten.

Saksopplysninger

Hvert år blir Ånderdalen nasjonalparkstyre tildelt midler fra Miljødirektoratet for å styrke og ivareta verneverdiene i Ånderdalen nasjonalpark. Dette er statlige investeringsmidler som skal gå til investering i informasjon, skjøtsel og tilrettelegging, samt anskaffelser av nødvendig utstyr for å kunne ivareta verneformålet. Hvor mye midler som blir overført til Ånderdalen nasjonalparkstyre er avhengig av innmeldt behov fra nasjonalparkstyret og hvor mye av innmeldt behov som blir prioritert av Miljødirektoratet.

Forvaltningsplanen med besøksstrategi skal danne premissene for en tiltaksplan for Ånderdalen nasjonalpark. Arbeidet med forvaltningsplanen pågår og arbeidet med planene vil foregå ut året 2023. Den vil bli sendt til faglig gjennomgang av Miljødirektoratet etter at nytt konstituert nasjonalparkstyre har behandlet forvaltningsplanen. Deretter vil den sendes ut på høring og målet er at innspillene skal være ferdigbehandlet slik at forvaltningsplanen blir godkjent våren 2024.

Tiltaksplanen 2024 baserer seg i tillegg på innmeldte behov og tilbakemeldinger fra befaringer deriblant tilbakemeldinger fra Fjelltjenesten og SNO. Tiltaksplanen skal være

et verktøy for en forutsigbar og målrettet forvaltning av tiltaksmidlene. Tiltaksplanen har en kortsiktig horisont i påvente av forvaltningsplanen. Tiltakene som er foreslått i planen har fokus på investering av nye tiltak, skjøtsel og tilrettelegging.

Vurdering

Ånderdalen nasjonalpark opplever økning i besøkstallet hvert år og er et av de mest besøkte verneområdene i fylket. Resultater fra ferdselstellere og selvregistreringsbøker indikerer at besøkstallet ligger mellom 10000 og 15000 besøkende i 2023. Vi har ikke fått de endelige tallene fra besøkstallerne.

Nasjonalparkstyret ønsker å bruke adaptiv besøksforvaltning som verktøy i en strategisk og god forvaltning av nasjonalparken og for at opplevelsen for de besøkende og den lokale verdiskapningen skal bli størst mulig. Hovedmålet er at forståelsen for vernet økes og verneverdiene ivaretas. For å ha en god besøksforvaltning, må en vite hvor «skoen trykker», hvor mange er det faktisk som besøker området og hva er det de besøkende etterspør, hvem er det som besøker området o.l.

N1600 Drift av styre (utvalg)

Nasjonalparkforvalter har laget innspill til driftsbudsjett for nasjonalparkstyret i 2023. Dette sendes Statsforvalteren som vil sende samlet innspill fra Statsforvalteren og verneområdestyrene i Troms og Finnmark 7. januar 2024.

Forslag budsjett lokal forvaltning Ånderdalen nasjonalparkstyre - 2024		
Utvalg, annet	Beløp	Merknad - Begrunnelse
Driftsutgifter styre og rådgivende utvalg	280 000	4 medlemmer, 4-5 styremøter, 2 arbeidsmøter, 1 vefaring i verneområdet, deltakelse på regional opplæring av verneområdestyrene, (nasjonalparkkonferanse?), kurs og representasjon, årlige lisenser og øvrig SoMe. Basert på erfaringstall
Driftsutgifter forvaltningsplanarbeid	25 000	Møtedeltakelse arbeidsgrupper, Høring og vedtak av forvaltningsplanen.
Oversetting	25 000	Oversetting hjemmesider og annet informasjonsmateriell. (Engelsk og samisk)
SUM	330 000	

Merknader til budsjett

Ånderdalen nasjonalparkstyre består av 4 faste medlemmer og utvalgssekretær. Det gjennomføres 4-5 styremøter årlig. I 2024 vil det konstitueres nytt styre og det er under planlegging en regional opplæring av verneområdestyrene i Troms. Det er ikke fattet noe beslutning enda om det blir nasjonalparkkonferanse i Trondheim i 2024.

I 2024 planlegger nasjonalparkstyret å gjennomføre en befaring i nasjonalparken sammen med rådgivende utvalg. Dette for å gi det nye nasjonalparkstyret kunnskap om nasjonalparken og forvaltningsmessige forhold styret må ta stilling til i forvaltningen av nasjonalparken. Bla. Vil styret og rådgivende utvalg bli med i felt for å lære om hvordan de vedtatte bevaringsmålene etableres og overvåkes. Dette er viktig for å kunne se effekt av de tiltakene styret vedtar for å ivareta verneverdiene i nasjonalparken.

Nasjonalparkstyret vil våren 2024 invitere Rådgivende utvalg til et møte hvor forvaltningsplanen og tiltaksplanen for Ånderdalen nasjonalpark vil bli presentert.

Nasjonalparkstyret har i de siste årene fått gode erfaringer med å arrangere friluftslivarrangement. Noe som styret ønsker å videreføre for 2024 i samarbeid med flere samarbeidspartnere. Forvalter har lagt inn erfaringstall fra forgående år i driftsbudsjettet for 2024.

Forslag til aktivitetsplan med arrangement som krever finansiering:

6. februar Markering av Samefolkets dag kombinert med en vinteraktivitetsdag i Øverbotn. Arrangeres i samarbeid med Midt-Troms museum og Midt-Troms og Senja sameforening. 4. klassinger i Senja kommune inviteres.

20. mars Møte rådgivende utvalg – presentasjon av forvaltningsplan og tiltaksplan.

16. Mars Ånderdalens venner – fortellerkveld Sazza -Naturen og folkene i Ånderdalen og bygdene rundt på innersia.

10. April Ånderdalens venner – Flagstadvåg -Naturen og folkene i Ånderdalen nasjonalpark og bygdene rundt på yttersia

11-12. mai Arrangere søppelplukking i Selfjordbotn sammen med grendeutvalgene i Flagstadvåg og på Rødsand. Vi vil også be om bistand fra Fjelltjenesten/SNO.

25. mai Markering av Fuglenes dag – Foredrag og Fugletur i Ånderdalen nasjonalpark.

5-6. juni Guidekurs Ånderdalen for reiselivsbedrifter, lag og foreninger. Arrangeres i samarbeid med Senja kommune, Visit Senja og med Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

7. Juni Ånderdalen nasjonalparkdag, arrangement i Gjeska for elever i Senja kommune. Medarrangør som vil bli forespurt: Søndre Torsken JFF, Senja og Midt-Troms sameforening og Statskog.

18. august På tur med en geolog – Geologiens dag

31. augus-1 september - Soppkurs og matproduksjon. Arrangeres i samarbeid med Tromsø sopp og nytteforening.

Drift av tilretteleggingstiltak i nasjonalparken

I elektronisk søknad senter (ESS) er det en kort veiledning til søknad om midler til drift av styrer, forvaltningsplaner, besøksstrategier mm på post 1420.21. Mange styrer har tidligere år meldt inn behov for midler til årlige driftsutgifter i/ved verneområder som drift av toalettanlegg, brøyting, vedkjøring mm. Dette er det etter postformålet ikke rom for å finansiere innen post 1420.31 som er en investeringspost.

I en epost 22.11.23 fra Seniorrådgiver i Miljødirektoratet, seksjon for verneområder, Ingrid Moe Dahl, orienteres det om forhold knyttet til driftstilskudd til styrene fra og med 2024.

Miljødirektoratet fikk et oppdrag i tildelingsbrevet for 2023 om å levere forslag til ordning for fast fordeling av grunnstøtte til nasjonalpark- og verneområdestyrer for vedlikehold, fornying av infrastrukturtiltak, informasjonsarbeid mv, inkludert forslag til fordelingsnøkkel innenfor en ramme av 4 mill. kr over post 1420.21. I forslaget til statsbudsjett for 2024 som kom 6. oktober står det: *Til posten er det flytta 4 mill. kroner frå post 31 til tiltaks- og driftsmidlar for nasjonalpark- og verneområdestyra med den grunngjevinga at midlane primært er driftsutgifter, ikkje investeringar. Frå og med 2024 vil midlane bli fordelte styra etter eigen fordelingsnøkkel.*

Miljødirektoratet leverte et forslag til fordelingsnøkkel til KLD basert på oppdraget direktoratet fikk våren 2023 og baserte tilrådingen på et sett kriterier Miljødirektoratet mener er relevante knyttet til behovet for driftsstøtte, slik som areal verneområdestyret forvalter, antallet innfallsporter styret vedlikeholder og besøkstrykk i områdene styret forvalter.

Disse midlene altså tenkt å utgjøre en fast fordeling av grunnstøtte til drift som styrene så kan benytte til de driftsoppgaver/-løsninger de anser som viktige i sine områder. Dette vil være en grunnstøtte som tildeles styrene utover de midlene styret uansett skal omsøke for drift av nasjonalparkstyret i 2024.

Ånderdalen nasjonalparkstyre må levere søknader som normalt på driftsmidler til nasjonalparkstyret på 1420.21-posten som Miljødirektoratet så vil vurdere på nyåret 2024. I tillegg vil nasjonalparkstyret da få tildelt en sum som nasjonalparkstyret kan benytte som grunnstøtte til de driftsbehov styret måtte prioritere. Denne summen trenger nasjonalparkstyret ikke å søke om.

Denne grunnstøtten vil bli tildelt sammen med øvrige tildelinger etter søknader på 1420.21-post ("Behovsinnmelding Statsforvalteren") og 1420.31-post ("Midler til tiltak i verneområder" og "Midler til naturrestaurering") på første hovedsupplerende tildeling i februar 2024.

Miljødirektoratet har gitt tilbakemelding til verneområdestyrene at en endelig fordeling ikke vil bli klar før statsbudsjettet er endelig vedtatt. Ettersom statsbudsjettet ikke er vedtatt enda kan Miljødirektoratet per nå ikke konkludere på de ulike summene til hvert enkelt styre.

I ESS er det mulig å søke både om tiltak verneområder og naturrestaurering på post 1420.31. Vi er inne i FNs tiår for naturrestaurering (2021-2030). Restaurering er nødvendig for å stoppe tapet av naturmangfold og under dette virkninger av klimaendringene. Midlene skal benyttes til å gjennomføre restaureringstiltak Dette betyr at dersom nasjonalparkstyret har gode naturrestaureringsprosjekter som det er mulig å gjennomføre i løpet av 2024, inkludert fjerning av fremmede treslag/arter, kan styret søke om det innen fristen 10. januar. Det må legges ved en god prosjektbeskrivelse til søknaden. Ånderdalen nasjonalparkstyre har vedtatt å avvente med restaureringsprosjekt til forvaltningsplanen er ferdig godkjent og vil derfor ikke søke spesifikt om restaureringsmidler for 2024.

«MottakerNavn»e
Alle verneområdestyrer

Trondheim, 13.11.2023

Deres ref.:
«Ref»

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/8969

Saksbehandler:
Vibeke Husby

Rammer og opplegg for Statsforvalteren og verneområdestyrer - innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder, naturrestaurering og SNO-ressurser i verneområder - 2024

Elektronisk søknadssenter (ESS) skal benyttes for å melde inn behov for midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering, finansiert over kap./post 1420.31. Frist for innmelding er 10. januar 2024. Innmeldingen skal bygge på planleggingsmøter mellom forvaltningsmyndighet for verneområdene og SNO lokalt. Prioritering av oppsynsinnsats fra SNO skal inngå i møtene, basert på behov og oppdrag som er lagt inn i [Naturopdrag](#) på forhånd. Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet skal inviteres til planleggingsmøtene hos Statsforvalteren.

1. Post 1420.31 – Tiltak i verneområder og naturrestaurering

Post 1420.31 heter nå *Tiltak i verneområde og naturrestaurering*. For 2024 vil vi opprettholde to skjemaer i ESS for innmelding av behov for tiltak finansiert over 31-posten. Ett skjema heter *Midler til tiltak i verneområder* og det andre heter *Midler til naturrestaurering*, altså tilsvarende ordning for innmelding som før.

De miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldlovens kapittel II skal legges til grunn ved myndighetsutøvelse som berører naturmangfold. For at det skal komme frem tydeligere hvilke vurderinger som er gjort forut for søknader om midler til tiltak, ber vi nå om at forvaltningsmyndighet synliggjør vurderingene av miljørettsprinsippene ved innmelding av behov for midler til tiltak som kan berøre naturmangfold. Når en beslutning har utelukkende positiv effekt for naturmangfold, er det ikke nødvendig å bruke prinsippene. Vi ber om at det gis en kort oppsummering av vurderingen i merknadsfeltet ved utfylling av skjema i elektronisk søknadssenter og at eventuell utfyllende beskrivelse av vurderingene legges ved som vedlegg til tiltaket. Vurderingen etter prinsippene skal være forholdsmessig til tiltakets omfang og påvirkning på naturmangfoldet. I henhold til KLD sin veileder om naturmangfoldloven kapittel II, er det ikke nødvendig å henvise til hvert enkelt prinsipp, men vi ønsker at det kommer frem hvilke vurderinger

som er gjort. Veilederen ligger på regjeringens nettsider [her](#) og Miljødirektoratets veiledning om miljørettsprinsippene finnes [her](#).

Naturrestaurering

Posten kan benyttes til å restaurere forringet natur i terrestriske økosystemer som våtmark, skog, fjell, kulturlandskap og åpent lavland. Vi er inne i FNs tiår for naturrestaurering (2021-2030). Restaurering er nødvendig for å stoppe tapet av naturmangfold og under dette virkninger av klimaendringene. Midlene skal benyttes til å gjennomføre restaureringstiltak, blant annet med grunnlag i *Plan for restaurering av våtmark i Norge (2021-2025)*. Statsforvalteren i Oslo og Viken og Statsforvalteren i Innlandet kan bistå med faglige råd knyttet til restaurering av myr. Det kan meldes inn behov for midler til styrket kapasitet på naturrestaurering hos Statsforvalterne fra kap. 1420.21. Vi gjør oppmerksom på at midlene til å styrke kapasiteten er begrenset.

Restaurering i de truede naturtypene sanddynemark, sørlig etablert sanddynemark og åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone prioriteres høyt, men det kan også meldes inn behov for midler til restaurering i andre terrestriske naturtyper, så lenge det legges ved en prosjektbeskrivelse av tiltakene. Behov for midler til hogst av fremmede treslag i verneområder meldes også inn i skjemaet for *Naturrestaurering* i ESS. Statsforvalteren i Vestland kan bistå med faglige råd knyttet til slik hogst.

Midlene kan benyttes til naturrestaurering både innenfor og utenfor verneområder. Kap./post 1420.31 er ikke en tilskuddspost og kan ikke benyttes til tilskudd. Det er kun Statsforvalteren og verneområdestyrene som har adgang til å melde inn behov for midler på denne posten. Alle tiltak skal kostnadsberegnes og gis unik prioritering i skjemaet.

Til orientering, i forslaget til statsbudsjett for 2024, er det foreslått en ny tilskuddsordning for naturrestaurering (post 1420.80 – *Tilskot til tiltak for å ta vare på natur*). Det er satt av 10 mill. kroner til formålet. Kommuner, organisasjoner og private kan søke om midler til tiltak. Tilskudd til restaurering vil bli prioritert til tiltak i kommuner som har vedtatt kommunedelplan for naturmangfold. Tilskudd kan også gis til private aktører, så lenge det blir inngått langsiktige avtaler for bevaring av arealene. Miljødirektoratet vil i samarbeid med KLD utarbeide en forskrift for tilskuddsordningen, og ordningen vil etter planen være klar våren 2024, med søknadsfrist før sommeren.

Tiltak i verneområder

Målet for bruken av midler til tiltak i verneområder er at naturtilstanden opprettholdes og bedres. Miljødirektoratet legger *Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder* til grunn for tildeling av midler, se vedlegg 1. Prioriteringene i strategien skal også følges ved innmelding av tiltak. Det kan meldes inn behov for tiltak i alle typer av verneområder, inkl. marine verneområder og andre verneområder i sjø.

Alle tiltak skal kostnadsberegnes og gis unik prioritering. Alle innmeldte tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltnings- eller skjøtselsplan, besøksstrategi eller andre relevante styringsdokumenter.

Tiltaksplaner i FPNV (forvaltningsplan på nett) er koblet til søknadskjema i ESS. Disse tiltaksplanene åpnes i ESS, og FPNV-tiltak velges direkte inn i søknadsskjemaet.

Det kan tildeles midler til kartlegginger og andre nødvendige utredninger som er direkte knyttet til tiltak.

Statsforvalteren har ansvar for å kontakte kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for mindre verneområder for å registrere behov for tiltaksmidler. Innmeldte behov skal samordnes og prioriteres av Statsforvalteren i dialog med kommunene og inngå i den samlede prioriterte innmeldingen.

Pågående skjøtselstiltak

Statsforvalteren kan for 2024 søke om en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke for pågående skjøtselstiltak (ved senere endringer i fylkesinndeling tar vi forbehold om endret fordeling). Dersom behovet skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS. Tiltak der SNO er økonomisk ansvarlig, meldes inn som enkelttiltak i ESS, og ikke som del av en ramme.

Fremmede arter

For bekjempelse av mink, rynkerose og stillehavsøsters er det utarbeidet handlingsplaner (DN-rapport 5-2011, DN-rapport 2013-1 og Rapport M-588, 2016). Prioriteringer gitt i handlingsplanene skal følges ved innmelding av behov for midler til slike tiltak, og metodene som er gjengitt i planene skal benyttes.

Ved minkbekjempelse kan fellingsinstruksen kun tas i bruk av tjenesteytere som har kontrakt med SNO.

Informasjonstiltak

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til [merkevaren Norges nasjonalparker](#) og være forankret i en besøksstrategi. For verneområder forvaltet av verneområdestyrer og for verneområder med status som Ramsarområde, skal besøksstrategier sendes til Miljødirektoratet for faglig godkjenning. Alle henvendelser knyttet til informasjonstiltak rettes til merkevare@miljodir.no.

Områder som har eller tåler mye besøk, områder som har særlig sårbare naturverdier (med behov for kanalisering av ferdsel), samt bynære områder skal prioriteres ved utarbeidelse av besøksstrategier.

Behov for midler til informasjonstiltak i prioriterte områder meldes inn via ESS. Statsforvalteren må samordne og gjøre en prioritering av forslag om informasjonstiltak fra kommuner med delegert forvaltningsmyndighet.

Statsforvalteren kan for 2024 melde inn behov for en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke til informasjonstiltak. (ved senere endringer i fylkesinndeling tar vi forbehold om endret fordeling). Dersom Statsforvalterens behov skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres

som egne tiltak i ESS. Informasjonstiltak som SNO skal være økonomisk ansvarlig for, meldes inn som enkelttiltak i ESS.

Verneskilt og skiltstenger

Totalt behov for antall verneskilt, underskilt og skiltstenger meldes inn sammen med de andre tiltakene i ESS. Det skal benyttes en egen linje for skilt og en annen for stenger, og respektive antall og type skilt/stenger oppgis i merknadsfeltet.

Retningslinjene for bruk av verneskilt finner du her:

https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/alle-tema/verneomrader/retningslinjer-for-bruk-av-verneskilt_mdir_mai_2021.pdf

Verneskilt, underskilt og skiltstenger til verneskiltene kan bestilles via en felles bestillingsløsning fra vår leverandør Reklameservice AS: <https://miljodir.reklameservice.no/>. Bestillingsløsningen krever innlogging, og passordet er *miljodirektoratet*.

2. Innmeldinger av andre behov

Driftsmidler til verneområdestyrer

Verneområdestyrene skal melde inn behov for driftsmidler over post 1420.21 i ESS. Nærmere informasjon om hva det kan søkes om finnes i veiledningen til søknadsskjemaet i ESS under "Bestillingsdialog", "Behovsinnmelding statsforvalteren". Midler til driftsoppgaver i verneområdene kan ikke dekkes over post 1420.31, men kan omsøkes under post 1420.21.

Forvaltningsplaner og bevaringsmål

Forvaltningsplaner skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. Behov for midler til forvaltningsplaner skal meldes inn i ESS, i skjemaet *Behovsinnmelding statsforvalteren*.

Vi trenger å vite hva som er effekten av tiltak som settes inn, og det er derfor viktig med effektmåling av tiltak. Vi oppfordrer forvaltningsmyndigheten til å etablere bevaringsmål i NatStat - Naturstatus for verneområder, som er utviklet for dette formålet. Se informasjonsskriv for fremgangsmåte og nærmere detaljer her: [Etablere bevaringsmål i NatStat \(fm-nett.no\)](#)

Ferdselstellere

Tellerne vi bruker i dag fra Eco-Counter fases etter hvert ut etter 2024. I den forbindelse vil det i 2024 komme nye retningslinjer fra oss om bruk og organisering av ferdselstellere i verneområder. For det kommende året skal det imidlertid meldes inn behov for tellere som før via ESS, og forvaltningsmyndighetene skal ikke kjøpe inn tellere selv.

Behov for Miljødirektoratets elektroniske ferdselstellere meldes inn i ESS. Det skal meldes inn både behov for å kunne beholde tellere som allerede er i bruk og behov for nye tellere. I kostnadsfeltet

skrives kr. 1. Behovet må begrunnes, da det erfaringsvis er stor etterspørsel etter tellere. SNO skal bistå ved å sette ut tellere og rapportere inn koordinater og stedsnavn, i tillegg til å ajourføre databasen. Behov for personalressurser i felt for oppsetting og drift, meldes inn i Naturoppdrag.

Marint søppel

Det fins en egen tilskuddspost (*Tilskudd til tiltak mot marin forurensning*). Statsforvalteren vil her kunne oppfordre frivillige og ideelle organisasjoner og stiftelser, private bedrifter, selvstendige kommunale og interkommunale selskaper og samarbeidsorganer til å søke for å få til et samarbeid om rydding innenfor de kystnære verneområdene. Minstesummen det kan søkes om over denne ordningen er kr. 300.000. Behov for midler til mindre tiltak knyttet til rydding av marint søppel i verneområder kan meldes inn i ESS, *Tiltak i verneområder*.

3. Planlegging av verneområdearbeidet

Det er viktig å sikre god dialog og forutsigbarhet i verneområdearbeidet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats, gjennomføring av tiltak og overvåking (bevaringsmål) som SNO skal ha ansvar for å utføre selv eller gjennom tjenestekjøp. Dette sikres gjennom planleggingsmøtene som omhandler verneområdearbeidet, og aktiv bruk av Naturoppdrag gjennom året. Det er en klar forventning om at både forvaltningsmyndighet og oppsyn bruker Naturoppdrag, både ved planlegging og gjennomføring av tiltak i verneområdene.

På planleggingsmøte 1 i november/desember, skal SNO rapportere fra årets arbeid, og utfordringer og behov for kommende år skal diskuteres. SNO er selv ansvarlig for å planlegge, prioritere og å være økonomisk ansvarlig ved gjennomføring av tilsyns- og kontrolloppgaver. Det er allikevel viktig at forvaltningsmyndigheten drøfter tilsynsbehov med SNO og kommer med innspill til prioriteringer av tilsynsvirksomheten for kommende år.

Forvaltningsmyndigheten kan i tillegg ha behov for å få utført feltoppgaver som registreringsarbeid, bevaringsmål eller tiltak i verneområder (restaurerings-, skjøtsels- eller tilretteleggingstiltak). Naturoppdrag skal brukes til denne dialogen. Dette betyr at "Skjemaet for innspill om ønsker til SNO-ressurs" fra og med i år ikke skal benyttes.

Forvaltningsmyndigheten, SNO og tjenesteytere skal gjennom året fortløpende legge inn behov og observasjoner, samt rapportere på det som blir gjennomført i felt. Forvaltningsmyndigheten kan ut fra dette vurdere hva som trengs av tiltak og avklaringsbehov, og evt. generere oppdrag på dette. Hvorvidt SNO skal være utfører av oppdraget, drøftes på planleggingsmøte 1, og behov for SNO-ressurs legges deretter inn som utfører i Naturoppdrag. SNO vil i etterkant gjøre en vurdering av innspillene i forhold til kompetanse og kapasitet, og de siste avklaringene knyttet til utfører gjøres senest på planleggingsmøte 2.

Forslag til tiltak for kommende år fra forvaltningsmyndighet, bør legges inn fortløpende i Naturoppdrag og senest en uke før planleggingsmøte 1, slik at begge parter kan forberede seg best mulig til møtet. For flere fylker gjøres dette på såkalte null-/formøter mellom saksbehandler hos forvaltningsmyndigheten og SNO, hvor man går mer detaljert gjennom tiltakene. Dette gjelder også tiltak knyttet til Plan for restaurering av våtmark i Norge (2021-2025) og eventuelle andre oppgaver knyttet til restaurering av natur.

For tilsynsoppdrag i verneområder forvaltet av Statsforvalteren, har de fleste embeter tidligere brukt «Skjema tilsynsbehov i verneområdene». I Planleggingsmøte 1 bør det diskuteres om dette skjemaet fortsatt er formålstjenlig som oversikt over tilsynshyppighet, eller om Naturoppdrag er bedre egnet.

Oppgaver knyttet til registrering og skjøtsel av kulturminner må avklares med regional kulturminnemyndighet før de meldes inn til SNO-lokalt. Dette er for å kunne vurdere muligheten for å samkjøre tiltak.

4. Elektronisk søknadssenter (ESS)

Elektronisk søknadssenter (ESS) vil være klart for innmeldinger i skjemaene *Midler til tiltak i verneområder* og *Midler til naturrestaurering* fra og med 20. november 2023.

Behov for tiltaksmidler skal meldes inn med netto beløp, det vil si uten merverdiavgift. Den regnskapsmessige håndteringen ved bokføring av merverdiavgift, omtales i Rundskriv R-116 fra Finansdepartementet.

Tiltaksmidlene vil bli tildelt i hovedtildelingen i februar 2024. Dersom det skulle bli behov for supplerende tildelinger senere på året, meldes behov inn på e-post, se adresser under.

Det må være klart hvem som skal være økonomisk ansvarlig for de ulike tiltakene når de legges inn i ESS. Dette lar seg ikke lett endre etter at midlene er tildelt.

Dersom klimatiske forhold, som for eksempel frossen mark, gjør at enkelttiltak bør realiseres før midler formelt blir tildelt, må tiltaket forhåndsklareres med Miljødirektoratet, ved:

- Vibeke Husby vibeke.husby@miljodir.no for verneområder forvaltet av Statsforvalteren og av kommuner med delegert forvaltningsmyndighet
- Ingrid Moe Dahl ingrid.moe.dahl@miljodir.no for verneområder forvaltet av verneområdestyrer.

Forhåndsklareringen forutsetter at tiltaket er høyt prioritert i bestillingen. De aktuelle tiltakene legges både inn i ESS med merknad om forhåndsklarering og formidles i egen e-post.

Frist for forvaltningsmyndigheten for å melde inn behov for midler i ESS og behov for SNO som utfører i Naturoppdrag er **10. januar 2024**.

Elektronisk søknadssenter <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/>

5. Rapportering

Rapporteringen av mer-/mindreforbruk skal skje i forbindelse med rapport pr. 31. aug. 2024, økonomirapportering pr 1. november og Endelig årsrapport (EÅR) pr. 31. des. 2024. Samtidig med

EÅR skal det i 2024 rapporteres i ESS på enkelttiltak finansiert over post 1420.31. Manglende rapportering kan få konsekvenser for senere tildelinger.

Planlagte tiltak som ikke blir realisert, rapporteres fortløpende til Miljødirektoratet, se mailadresser over. Det kan da frigjøres tiltaksmidler som kan komme andre verneområder til gode.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust

Morten Kjørstad

avdelingsdirektør
Land- og friluftslivavdelingen

avdelingsdirektør
Statens naturoppsyn

Vedlegg:

Strategi for bruk av tiltaksmidler 2020-2025

Kopi til: Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder, 2020-2025

Innledning

Regjeringen vil bevare et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner, og en god forvaltning av verneområder er viktig for å kunne nå dette målet. Regjeringen ferdigstilte i 2019 Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene, og ett av tiltakene i planen er å oppdatere strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder innen 2021. Ifølge tildelingsbrevet til Miljødirektoratet for 2019 skal "Styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene og oppfølging av handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene" prioriteres. Tiltaksmidlene fordeles på bakgrunn av dagens trusselbilde og har som formål å ivareta, samt forbedre tilstanden i verneområdene. Midlene prioriteres derfor til tiltak som virker avbøtende på negative påvirkningsfaktorer der verneverdiene er truet.

Klimaendringene kan forventes å gi økt stress for mange av artene og naturtypene i verneområdene og kan gi endringer i sammensetningen av arter. For å minimere de negative effektene av klimaendringer på verneverdiene, må andre negative påvirkninger begrenses mest mulig. Eksempler på dette er gjengroing, forstyrrelser og forurensning. I tillegg bør forvaltningen av verneområder nå ta ekstra hensyn til klimaeffekter i planlegging av tiltak. Skjøtselstiltak, som fjerning av fremmede arter, må for eksempel antas å øke i omfang som følge av klimaendringene, og planlegging av tilretteleggingstiltak som etablering av stier og broer, må ta høyde for økte nedbørsmengder med påfølgende flom- og rasfare.

Tiltaksposten – Statsbudsjettets kap./post 1420.31

Det overordnede målet for forvaltning av verneområder er å ivareta verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområde, gir viktige formelle rammer for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres. Størrelsen på tiltaksposten avsettes i hvert års statsbudsjett og har i de siste årene økt. I statsbudsjettet for 2019 (Prop.1S (2018-2019)) står følgende:

"Midlane går til tiltak som er naudsynte for å ta vare på verneverdiane, inkludert utgreiingar som er naudsynte før tiltak, informasjonstiltak og skjøtels- og tilretteleggingstiltak. Tilretteleggingstiltaka omfattar opparbeiding av stigar, klopping og merking for å betre tilgjenge i verneområda og samstundes styre ferdsla i og rundt sårbar natur i verneområda. Midlane nyttast òg til informasjonstiltak i alle typar av verneområde i samband med ny merkevarer for Noregs nasjonalparker og til utarbeiding av besøksstrategiar for nasjonalparker og andre verneområde med store besøkstal eller særskilde utfordringar. Alle tiltak skal vere i tråd med godkjent forvaltings-/skjøtelsplan for verneområda og andre relevante styringsdokument."

Posten for tiltaksmidler er en statlig investeringspost for forvaltningsmyndighetenes prioriterte tiltak i verneområder. Midlene skal derfor kun benyttes til tiltak i forvaltningsmyndighetens egen regi, ev. til kjøp av tjenester for gjennomføring av tiltakene. Midlene kan ikke benyttes som tilskudd til andre aktører. Drift og vedlikehold av infrastruktur (veier, toaletter, parkeringsplasser o.l.) utenfor verneområdene finansieres ikke over tiltaksmidlene.

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor verneområder, vil det av og til være nødvendig å gjennomføre tiltak også utenfor verneområdene. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere. Et eksempel på et slikt tiltak er når uttak av fremmede arter innenfor og utenfor vernegrensene må sees i sammenheng for at tiltaket skal få optimal effekt.

For å oppnå en god forvaltning av verneområder, kan det være nødvendig med generelle naturkartlegginger, sårbarhetsvurderinger, brukerundersøkelser, utarbeidelse av forvaltnings- og skjøtelsplaner, overvåking og

utarbeidelse av nettsider o.a. Slike tiltak finansieres ikke over kap./post 1420.31, men over andre budsjettposter.

Forutsetning for tildeling av midler

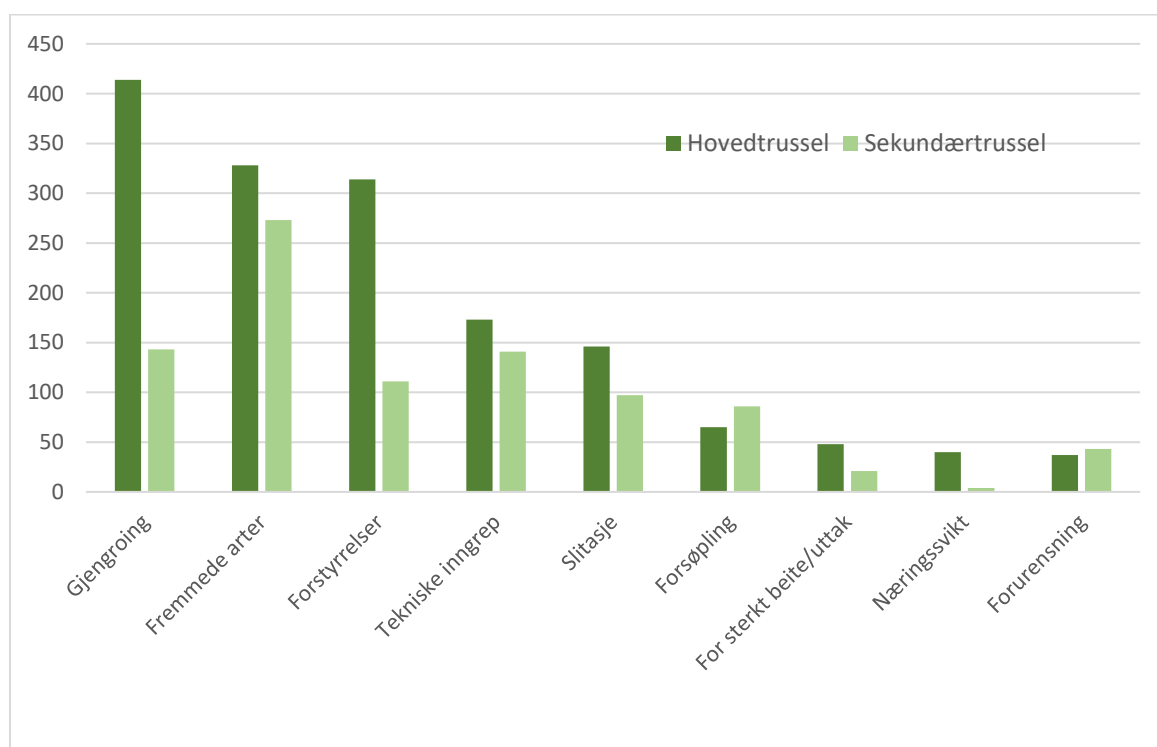
Tiltak skal være forankret i en skjøtels- eller forvaltningsplan, en besøksstrategi for området eller andre relevante styringsdokumenter.

I forkant av innmeldingen må formaliteter rundt tiltaket være avklart, som planavklaringer og innhenting av nødvendige tillatelser for gjennomføring av tiltaket. I tillegg må eierforhold og tilsyns-/drift- og vedlikeholdsavtaler være avklart.

I Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene er det presisert at "For større installasjoner som fugletårn mv. er det krav om en betydelig samfinansiering fra andre for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforholdet og vedlikeholdsansvaret avklares på forhånd."

Prioriteringer ved bruk av midler til tiltak i verneområder

Klima – og miljødepartementet har bedt om en styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene. Bedring av tilstanden i verneområder, slik at antall truede verneområder reduseres, vil derfor ha fokus. De største negative påvirkningsfaktorene er gjengroing, fremmede arter, forstyrrelse av dyrelivet, tekniske inngrep og slitasje på vegetasjon, figur 1.

Figur 1. Trusselfaktorer i verneområder pr 31.12.2017

Ved fordeling av midler til skjøtsel og besøksforvaltning, skal tiltakene som gir størst positiv effekt på tilstanden og som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer prioriteres.

Etablerte skjøtselstiltak i naturtyper som krever kontinuerlig skjøtsel for å opprettholde god tilstand (løpende

skjøtsel), skal prioriteres høyere enn nye, større prosjekter. Det finnes likevel tilfeller der strakstiltak bør prioriteres. Dette gjelder f.eks. der det oppdages nye forekomster av fremmede arter med stort spredningspotensiale og der trua arter eller naturtyper står i fare for å gå tapt. Et annet eksempel kan være sikkerhetstiltak knyttet til besøksforvaltningen.

I verneområder der verneformålet trues av manglende skjøtselstiltak, og der det er behov for oppstart av tiltak umiddelbart, vil slike tiltak prioriteres foran besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet. Tiltak for å styrke besøksforvaltningen kan eventuelt gå parallelt med nødvendige skjøtselstiltak.

Et delmål med budsjettposten er å tilrettelegge for de besøkende med informasjon i tråd med merkevaren Norges nasjonalparker. I enkelte verneområder er det ikke ønskelig med økt ferdsel av hensyn til verneverdiene. I slike områder er likevel god, oppdatert informasjon i tråd med merkevaren viktig.

Målet med forvaltningen av verneområdene er å redusere truslene mot verneverdiene og å ønske folk velkommen inn for gode naturopplevelser.

Strategien vår for å nå dette målet, vil være å prioritere tiltak som innretter seg mot en bedret tilstand i verneområdene. Dette vil være tiltak som innrettes mot trusselfaktorene for de aktuelle områdene, og slike tiltak kan være både skjøtselstiltak og tilretteleggingstiltak. For å sikre en god opplevelse for besøkende, vil vi følge opp tiltak som er fremmet i besøksstrategier, og inkludert er bruk av merkevaren Norges nasjonalparker.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer knyttet til trusselbildet. Ramsar-områder og truede naturtyper prioriteres høyest blant disse tiltakene
2. Løpende skjøtselstiltak
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging
4. Bruk av merkevaren Norges nasjonalparker i verneområder med høyt besøkstrykk
5. Bruk av merkevaren i øvrige verneområder
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)

Finansiering av større tilretteleggingstiltak

Midler til opprettelse av installasjoner som informasjonspunkt, toalettbygg og parkeringsplasser i tilknytning til verneområder, må være forankret i en godkjent besøksstrategi for å kunne bli prioritert. Tiltaksmidler kan brukes til (primært å delfinansiere) gjennomføring av denne typen tilrettelegging, og søknader til slike anlegg skal være godt begrunnet med bl.a. informasjon om besøkstall og eksisterende bruk av området.

Tilrettelegging etter universell utforming i verneområder

Universell utforming av stier innebærer krav til dekke, terrengutforming og bredde som vanskeliggjør denne typen tiltak i verneområder. I verneforskriftene er det et generelt forbud mot tyngre tekniske inngrep, og de har som den klare hovedregel ikke dispensasjonsbestemmelser som hjemler universell tilrettelegging i verneområdet. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i nml. § 48 første ledd, første alternativ, vil sjelden kunne anvendes da universell utforming medfører terrenginngrep som strider mot verneformålet og påvirker verneverdiene. Hvorvidt et omsøkt tiltak er i konflikt med forskriften må vurderes i det enkelte tilfellet.

Utenfor verneområdet, i tilknytning til innfallsporter eller startpunkt, kan det i enkelte tilfeller være aktuelt å etablere tilretteleggingstiltak med universell utforming. Også utenfor verneområder bør forvaltningsmyndighet være bevisst på inngrep som påføres terrenget og gjøre en vurdering av om behovet står i forhold til kostnader og inngrep.

På denne bakgrunnen vil det være høy terskel for tildeling av midler utover det som kan defineres som "enkel tilrettelegging" i verneområder.

Kulturminner i verneområder

Kulturminner er en del av verneformålet i de aller fleste nasjonalparker og i enkelte andre verneområder. Ansvar for oppfølging og ivaretagelse av kulturminner ligger hos kulturminnemyndighetene. Det er egne poster på statsbudsjettet for forvaltning av kulturminner, og tiltaksmidler prioriteres vanligvis ikke til dette formålet. Skjøtsel av enkelte kulturminner, slik som steingjerder, gravrøyser og fangstsystemer, kan likevel vurderes prioritert for samfinansiering med kulturminnemyndigheten. Eksempler på tiltak som *ikke* finansieres av tiltaksmidler eller driftsmidler er vedlikehold av bygninger i verneområder. Ansvar for finansiering av vedlikehold og drift av bygninger ligger hos eier.

Tiltaksplan 2024 Ånderdalen nasjonalpark

Planer, tiltak og prosjekter

Utkast til drøfting

Prosessdokument 15.11.2023

Revidert

Tiltaksplan 2024 Ånderdalen nasjonalpark

Utførende institusjon

Ånderdalen nasjonalparkstyre

Kontaktperson

Nasjonalparkforvalter Ingve Birkeland (77642220/48152290)

Publikasjonsnummer

1

År

2024

Sidetall

25

Opplag

Kun digital

Utgiver

Ånderdalen nasjonalparkstyre

Forfatter(e)

Ingve Birkeland

Tittel – norsk og engelsk

Tiltaksplan 2024 Ånderdalen nasjonalpark

Sammendrag – summary

Ånderdalen nasjonalparkstyre er lokal forvaltningsmyndighet for Ånderdalen nasjonalpark. Nasjonalparkforvalter er utvalgssekretær for styret og er ansvarlig for den daglige driften. Nasjonalparkstyret er i prosess med å ferdigstille og få godkjent forvaltningsplan og for nasjonalparken. Besøksforvaltning er viktig hvor veiledning og formidling om verneverdiene og friluftsliv i nasjonalparken står sentralt. Nasjonalparkstyret har utarbeidet en tiltak- og skjøtselsplan for nasjonalparken. Der er det gjort prioriteringer som forvalter sammen med oppsynet er ansvarlig for å følge opp.

Forsidefoto:

Bæring av torv til dagsturgamme. Foto Ingve Birkeland.

Innhold

1	Tiltaksplanen.....	4
2	Finansiering av tiltak.....	5
3	Overordnede prioriteringer og føringer	6
4	Nærmere ansvarsforhold og drift.....	7
4.1	Oppsynoppgaver i Ånderdalen nasjonalpark.....	9
5	Bestilling 2024 SNO/Miljødir	10
5.1	Samlet behov for tiltaksmidler 2024.....	10
5.2	Investeringstiltak.....	11
5.3	Skjøtselstiltak	12
5.4	Forvaltningstiltak.....	13
5.5	Driftstiltak.....	14
6	Investeringstiltak	15
6.1	Innfallsport Ånderdalen - Álddovuopmi.....	15
6.1.1	Kunnskapsgrunnlaget. Fortsatt bruk av besøkstellere	18
6.3	Startpunkt Kaperdalen.....	18
6.4	Startpunkt Olaheimen.....	20
6.5	Innfallsport Gjeska.....	20
7	Skjøtselstiltak	21
8	Forvaltning og organisasjonstiltak	22
8.1	Brukerkontakt	22
8.2	Oppfølging av overvåkingsprogram.....	23
8.3	Informasjon.....	25
9	Driftstiltak.....	25
10	Vedlegg.....	26

1 Tiltaksplanen

Forvaltningsplanen med besøksstrategi skal danne premissene for en tiltaksplan for Ånderdalen nasjonalpark. Tiltaksplanen baserer seg på tidligere innmeldte behov og tilbakemeldinger fra befaringer deriblant årsmeldingen til Fjelltjenesten og Statens naturoppsyn (SNO). Tiltakene som er foreslått i planen har fokus på større investeringstiltak og på skjøtsel og tilrettelegging. Når forvaltningsplanen er ferdig godkjent vil Ånderdalen nasjonalparkstyre utarbeide en mer langsiktig tiltaksplan som skal legges ved forvaltningsplanen og besøksstrategi. I påvente av godkjent forvaltningsplan har derfor denne tiltaksplanen har en kort tidshorisont 2024.

Vedlegg 1. Skjematisk utkast til Tiltaksplan for Ånderdalen nasjonalpark 2021-2023

Vedlegg 2. Miljødirektoratet, Rammer og opplegg for Statsforvalteren og verneområdestyrer - innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder, naturrestaurering og SNO-ressurser i verneområder – 2024

Tiltaksplanen består av tiltaksgrupper som følger:

- **Investeringstiltak:**

Tiltak som omfatter nye tiltak, eks tilrettelegginger eller skjøtselstiltak, i og rundt nasjonalparken. Omfatter investeringer av utstyr og etablering av nye tiltak.

- **Skjøtselstiltak:**

Tiltak som normalt er knyttet til skjøtselsformål, dvs. der det er viktig å iverksette tiltak for å ivareta verneverdiene i nasjonalparken..

- **Driftstiltak (Driftsplan):**

Tiltak som gjennomføres løpende eller med kortere intervall enn vedlikeholdstiltak. Knytted først og fremst til anlegg. Kan omfatte tilsyn, enkle reparasjoner, øvrige renovasjonstiltak og lignende.

- **Forvaltnings- og organisasjonstiltak:**

Tiltak som knytter seg til faglig forvaltning av områdene. Kan være kartlegginger eller oppfølging av naturmangfoldet eller arter og/ eller besøksteltninger. Omfatter også brukerundersøkelser/brukerkontakt i felt. Organisasjonstiltak er for eksempel prosjekter knyttet til kompetanseheving og/eller andre formål. Tiltak knyttet til kommunikasjonsplan kommer under denne kategorien.

Tiltaksplanen behandles av nasjonalparkstyret hvert år og gir prioriteringer for kommende budsjettår. Den presenteres også for faglig rådgivende utvalg i det årlige dialogmøte.

2 Finansiering av tiltak

Tiltak i og rundt nasjonalparken finansieres normalt gjennom planmøter med bevilgninger fra Miljødirektoratet. Slik finansiering søkes årlig gjennom planmøter med SNO/Miljødirektoratet. Besøksstrategi og tiltaksplanen legges til grunn for bestillingsdialogen.

Miljødirektoratet har i brev av 13. november 2023 gitt føringer for «Rammer og opplegg for Statsforvalteren og verneområdestyrer - innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder, naturrestaurering og SNO-ressurser i verneområder – 2024» Midler til tiltak i verneområder – følger samme føringer som i «strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder 2020-2025» - overordnet mål er at naturtilstanden i verneområder opprettholdes og bedres. Alle tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltningsplan, skjøtselsplan eller besøksforvaltningsstrategi.

Det er utarbeidet en egen strategi for bruk av midler som følger av regjeringens «Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene» fra 2019. Prioritering i 6 kategorier

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer knyttet til trusselbildet. Ramsar-områder og truede naturtyper prioriteres høyest blant disse tiltakene
2. Løpende skjøtselstiltak
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging
4. Bruk av merkevaren Norges nasjonalparker i verneområder med høyt besøkstrykk
5. Bruk av merkevaren i øvrige verneområder
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.).

Tiltaksmidlene fordeles på bakgrunn av dagens trusselbilde og har som formål å ivareta, samt forbedre tilstanden i verneområdene. Midlene prioriteres derfor til tiltak som virker avbøtende på negative påvirkningsfaktorer der verneverdiene er truet.

Klimaendringene kan forventes å gi økt stress for mange av artene og naturtypene i verneområdene og kan gi endringer i sammensetningen av arter. For å minimere de negative effektene av klimaendringer på verneverdiene, må andre negative påvirkninger begrenses mest mulig. Eksempler på dette er gjengroing, forstyrrelser og forurensning. I tillegg bør forvaltningen av verneområder nå ta ekstra hensyn til klimaeffekter i planlegging av tiltak. Skjøtselstiltak, som fjerning av fremmede arter, må for eksempel antas å øke i omfang som følge av klimaendringene, og planlegging av tilretteleggingstiltak som etablering av stier og broer, må ta høyde for økte nedbørsmengder med påfølgende flom- og rasfare.

Posten for tiltaksmidler er en statlig investeringspost for forvaltningsmyndighetenes prioriterte tiltak i verneområder. Midlene skal derfor kun benyttes til tiltak i forvaltningsmyndighetens egen regi, ev. til kjøp av tjenester for gjennomføring av tiltakene. Midlene kan ikke benyttes som tilskudd til andre aktører. Drift og vedlikehold av infrastruktur (veier, toaletter, parkeringsplasser o.l.) utenfor verneområdene finansieres ikke over tiltaksmidlene.

Forvaltning av kulturminner gjøres normalt med midler over kulturminnemyndighetenes budsjettposter.

Om behov for og midler til andre formål

Forvaltningsplaner og bevaringsmål – det legges stor vekt på effektmåling av tiltak. Det betyr at myndighetene forventer at midlene som benyttes skal bedre naturtilstanden. Nasjonalparkstyret har hatt en prosess med å vedta bevaringsmål høsten 2022. Styret vedtok målene endelig 12.oktober 2022 og har lagt opp til dialog med Miljødirektoratet og SNO for godkjenning av disse bevaringsmålene. Høsten 2024 var forvalter og SNO ute og la ut de første bevaringsmålene nasjonalparkstyret har vedtatt etablert..

Miljødirektoratets strategi for bruk av tiltaksmidler er det et viktig moment er at det må være etablert en besøksstrategi for verneområdene for å få utlyst midler til større investeringstiltak. Besøksstrategien har vært ute på høring Nasjonalparkstyret har gått gjennom høringssvarene den er sendt til Miljødirektoratet for endelig godkjenning.

Enkelte tiltak og tiltaksgrupper kan også søkes finansiert/delfinansiert over andre ordninger som friluftsmidler, fysakmidler, fylkeskommunal RUP, Sametinget, kommunal eller private ordninger. Slik finansiering søkes i hvert enkelt tilfelle der dette er nødvendig for å få på plass en full finansiering.

3 Overordnede prioriteringer og føringer

Målet med forvaltningen av verneområdene er å redusere truslene mot verneverdiene og å ønske folk velkommen inn for gode naturopplevelser.

Strategien vår for å nå dette målet, vil være å prioritere tiltak som innretter seg mot en bedret tilstand i verneområdene. Dette vil være tiltak som innrettes mot trusselfaktorene for de aktuelle områdene, og slike tiltak kan være både skjøtselstiltak og tilretteleggingstiltak. For å sikre en god opplevelse for besøkende, vil vi følge opp tiltak som er fremmet i besøksstrategier, og inkludert er bruk av merkevaren Norges nasjonalparker.

Tekstboks fra Strategi for bruk av tiltaksmidler i verneområder 2020-2025 (Miljødir)

Tiltak skal være forankret i en skjøtsels- eller forvaltningsplan, en besøksstrategi for området eller andre relevante styringsdokumenter Utarbeide forvaltningsplan med besøksstrategi.

Ånderdalen nasjonalparkstyret hovedmål for 2024 er:

1. **Å få utarbeidet forvaltningsplan for nasjonalparken.** Arbeid knyttet til forvaltningsplanen finansieres ikke over kap./post 1420.31, men over andre budsjettposter.

2. Bygge opp kunnskapsgrunnlag om bruk av nasjonalparken. Mer tilstedeværelse og informasjon.

For å oppnå en god forvaltning av nasjonalparken, kan det være nødvendig med generelle naturkartlegginger, sårbarhetsvurderinger, brukerundersøkelser, utarbeidelse av tiltak- og skjøtelsesplaner, overvåking og utarbeidelse av nettsider o.a. Slike tiltak finansieres ikke over kap./post 1420.31, men over andre budsjettposter.

Nasjonalparkstyret vil ved behov gjennomføre sårbarhetsvurderinger som et ledd i å ha tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å sikre en god besøksforvaltning som ivaretar verneverdiene i nasjonalparken. Økt fokus på brukerkontakt i nasjonalparken med informasjon til brukere av nasjonalparken.

I 2024 vil det konstitueres nytt nasjonalparkstyre med nye medlemmer. Fokus på kompetanseheving av styret og sekretariat er viktig for å ivareta det lokale forvaltningsansvaret av nasjonalparken.

3. Adkomst, tilgang og tilgjengelighet.

Kanaliserer ferdsel til områder som tåler besøk. Fortsette arbeidet med å bygge opp innfallsporter, styrke adkomstmuligheter og etablere startpunkt/informasjonspunkt. I dette arbeidet er det viktig å samarbeide med kommuner, veimyndigheter, friluftsråd, grunneiere, frivillige lag og foreninger.

4. Skjøtsel og tilrettelegging.

Langs en del av stiene er det begynt å bli en del slitasje. Fortsette overvåking og kontinuerlig vurdering av behov for klopping og omlegging av stier. Videreføre forsøk i enkelte delområder hvor man tester ut ulike skjøtselstiltak for å se om enkelte tiltak fungerer bedre enn andre. Det vil også kontinuerlig vurderes behov for omlegging av en del stisegmenter for å ivareta verneverdiene og naturopplevelsene i nasjonalparken. Nasjonalparkstyret vil i 2024 gjennomføre en kartlegging av alle stiene i nasjonalparken hvor målet er å risikovurdere stiene mhp klimaendringer, med økte nedbørsmengder med påfølgende erosjon, flom- og rasfare.

4 Nærmere ansvarsforhold og drift

I Ånderdalen nasjonalpark (ÅNP) er det gjennomført en del tilrettelegginger og restaurering av bygg. En utfordring er knyttet til ansvarsforhold og driftsoppgaver i ÅNP. Driftsoppgaver som vedkjøring, renovasjon, skjøtsel- og tilrettelegging og tilsyn har over lang tid blitt utført av Fjelltjenesten på oppdrag og med finansiering fra flere parter. I sin portefølje har Fjelltjenesten mange ulike oppdrag som gjør at de kan kombinere for eksempel feltarbeid knyttet til drift med oppsynsoppdrag fra SNO og oppsynsoppdrag/tilsynsoppdrag finansiert gjennom Statskogs eiere LMD.

Tiltaksplanen for 2024 tar kun utgangspunkt i allerede innmeldte behov og føringer nasjonalparkstyret har lagt i besøksstrategien. Når forvaltningsplanen foreligger må det utarbeides en tiltaksplan som er tydelig på hvilke løsninger man skal gå for og gi en langtidsplan for driften av nasjonalparken. Hvilken rolle Senja kommune som nasjonalparkkommune skal ha knyttet til drift av anlegg i randsonen til nasjonalparken må avklares.

Nasjonalparkstyret er i dialog med Statskog som grunneier og Senja kommune for å se om man kan komme frem til gode måter å organisere og finansiere drift av tilretteleggingstiltakene i nasjonalparken og i randsonen.

I elektronisk søknad senter (ESS) er det en kort veiledning til søknad om midler til drift av styrer, forvaltningsplaner, besøksstrategier mm på post 1420.21. Mange styrer har tidligere år meldt inn behov for midler til årlige driftsutgifter i/ved verneområder som drift av toalettanlegg, brøyting, vedkjøring mm. Dette er det etter postformålet ikke rom for å finansiere innen post 1420.31 som er en investeringspost.

I en epost 22.11.23 fra Seniorrådgiver i seksjon for verneområder Ingrid Moe Dahl, orienteres det om forhold knyttet til driftstilskudd til styrene fra og med 2024.

Miljødirektoratet fikk et oppdrag i tildelingsbrevet for 2023 om å levere forslag til ordning for fast fordeling av grunnstøtte til nasjonalpark- og verneområdestyrer for vedlikehold, fornying av infrastrukturtiltak, informasjonsarbeid mv, inkludert forslag til fordelingsnøkkel innenfor en ramme av 4 mill. kr over post 1420.21.

I forslaget til statsbudsjett for 2024 som kom 6. oktober står det: *Til posten er det flytta 4 mill. kroner frå post 31 til tiltaks- og driftsmidlar for nasjonalpark- og verneområdestyra med den grunngjevinga at midlane primært er driftsutgifter, ikkje investeringar. Frå og med 2024 vil midlane bli fordelte styra etter eigen fordelingsnøkkel.*

Miljødirektoratet leverte et forslag til fordelingsnøkkel til KLD basert på oppdraget direktoratet fikk våren 2023 og baserte tilrådingen på et sett kriterier Miljødirektoratet mener er relevante knyttet til behovet for driftsstøtte, slik som areal verneområdestyret forvalter, antallet innfallsporter styret vedlikeholder og besøkstrykk i områdene styret forvalter.

Disse midlene altså tenkt å utgjøre en fast fordeling av grunnstøtte til drift som styrene så kan benytte til de driftsoppgaver/-løsninger de anser som viktige i sine områder. Dette vil være en grunnstøtte som tildeles styrene utover de midlene styret uansett skal omsøke for drift av nasjonalparkstyret i 2024.

Ånderdalen nasjonalparkstyre må levere søknader som normalt på driftsmidler til nasjonalparkstyret på 1420.21-posten som Miljødirektoratet så vil vurdere på nyåret 2024. I tillegg vil nasjonalparkstyret da få tildelt en sum som nasjonalparkstyret kan benytte som grunnstøtte til de driftsbehov styret måtte prioritere. Denne summen trenger nasjonalparkstyret ikke å søke om.

Denne grunnstøtten vil bli tildelt sammen med øvrige tildelinger etter søknader på 1420.21-post ("Behovsinnmelding Statsforvalteren") og 1420.31-post ("Midler til tiltak i verneområder" og "Midler til naturrestaurering") på første hovedsupplerende tildeling i februar 2024.

Miljødirektoratet har gitt tilbakemelding til verneområdestyrene at en endelig fordeling vil ikke bli klart før statsbudsjettet er endelig vedtatt. Ettersom statsbudsjettet ikke er vedtatt enda kan Miljødirektoratet per nå ikke konkludere på de ulike summene til hvert enkelt styre.

I ESS er det mulig å søke både om tiltak verneområder og naturrestaurering på post 1420.31. Vi er inne i FNs tiår for naturrestaurering (2021-2030). Restaurering er nødvendig for å stoppe tapet av naturmangfold og under dette virkninger av klimaendringene. Midlene skal benyttes til å gjennomføre restaureringstiltak. Dette betyr at dersom nasjonalparkstyret har gode naturrestaureringsprosjekter som det er mulig å gjennomføre i løpet av 2024, inkludert fjerning av fremmede treslag/arter, kan styret søke om det innen fristen 10. januar. Det må legges ved en god prosjektbeskrivelse til søknaden. Ånderdalen nasjonalparkstyre har vedtatt å avvente med restaureringsprosjekt til forvaltningsplanen er ferdig godkjent og vil derfor ikke søke spesifikt om restaureringsmidler for 2024.

4.1 Oppsynoppgaver i Ånderdalen nasjonalpark

Ånderdalen nasjonalparkstyret har ingen oppsynsmyndighet, men styret kan imidlertid gi ønsker og føringer på omfanget og prioriteringene som gjøres av Statens naturoppsyn (SNO)/Miljødirektoratet.

Innspill til prioritering og bestilling av personalressurser fra SNO-personell - Planmøtene mellom nasjonalparkstyret og SNO-lokalt skal sikre god dialog og forutsigbarhet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats og gjennomføring av tiltak i felt som SNO kan utføre. Planmøte 1 ble avholdt 21. november. Bestillingene legges inn i en felles portal **Naturoppdrag** og følger prioriteringene i tiltaksplanen. Etter budsjettildelingen til nasjonalparkstyret er gjennomført, gjennomføres planmøte 2 hvor endelig prioritering av SNOs (Fjelltjenestens) innsats avtales.

Fjelltjenesten utfører oppsynet i ÅNP på oppdrag fra SNO. Ved utarbeidelse av denne tiltaksplanen er ikke skillelinjene helt avklart. Muligheten for overlapp på tiltak nevnt i denne planen og konkrete oppsynsoppdrag er det viktig å få en avklaring på i Planmøte 2 med SNO.

5 Bestilling 2024 SNO/Miljødir

5.1 Samlet behov for tiltaksmidler 2024

Styret ser behov for midler tiltak som vist i tabellen under:

Midler som vil bli søkt på postene 1420.21 og 1420.31.

Tiltatak ▾	Total kostnad ▾	Bestilling Miljødir/SNO ▾
INVESTERING	kr 522 000	kr 522 000
SKJØTSEL	kr 240 000	kr 240 000
FORVALTNING	kr 250 000	kr 250 000
DRIFT	kr 205 000	kr 205 000
SUM	kr 1 217 000	kr 1 217 000

- For drift har nasjonalparkstyret tidligere meldt inn behov og Miljødirektoratet vil fordele driftsmidler over post 1420.21 etter et sett gitte kriterier. Rammene er ikke vedtatt i Statsbudsjettet og fordelingen mellom verneområdestyrene er derfor ikke blitt klare.

5.2 Investeringstiltak

Tiltak ▼	Navn ▼	Beskrivelse ▼	Total Kostna ▼	Søknad Miljødir ▼	Merknad ▼	Ansvar ▼	Utførende ▼
Inv 1 2024	Innfallsport Tranøybotn	Bord og benker ved besøkspunkt Åldevuopmi	kr 50 000	kr 50 000	Samfinansiering /eksternfinansie ring	nasjonalparkstyret	Entreprenører og Fjelltjenesten
Inv 2 2024	Toalett rasteplass Første Velten	Komposteringskasse	kr 160 000	kr 160 000			
Inv 3 2024	Natursti Innfallsport	Produksjon og montering	kr 50 000	kr 50 000	produskjon av plakater og oppsett		
Inv 4 2024	Besøkstellere	1 stk akustisk matte, 1 pyroptisk teller	0,-	0,-	Akustisk matte er satt ut ved innfallsport. Vi ønsker å sette opp en ny på stien til Åndervatnet	SNO	SNO
Inv 5 2024	Statpunkt Kaperdalen	Etablere rasteplass 60 m fra parkeringsplass. UU sti med 2 bord og benkesett, portaltavle og tavle med informasjonsplakat	kr 212 000	kr 212 000	Det er etablert samarbeid med Senja kommune og Troms og Finnmark fylkeskommune	nasjonalparkstyret	Entreprenør
Inv 6 2024	Statpunkt Olaheimen	Oppgradere/oppruste parkeringsplass. Oppsett av tavle med informasjonsplakat	kr 50 000	kr 50 000	Det vil bli forsøkt samarbeid med Senja kommune og Troms og Finnmark fylkeskommune	nasjonalparkstyret	Entreprenør
Delsum Investeringstiltak 2024			kr 522 000	kr 522 000			
Meldes in over kapitelpost 1420.31							

5.3 Skjøtselstiltak

Prosj id	Navn	Beskrivelse	Total kostnad	Søknad Miljødir	Merknad	Ansvar	Utførende
Skjøtsel 1 2024	Nye klopper	Innkjøp og utlegging av nye klopper (400 meter) inklusiv transportkostnader	kr 150 000	kr 150 000	Omlegging av sti og utlegging av nye klopper på stien mellom Andre Velten og Åndervatnet		Fjelltjenesten/Forvalter eventuelt eksternt tjenestekjøp
Skjøtsel 2 2024	Barklegging av sti-rundløype og to trapper i tilknytning til Innfallsporten i Tranøybotn	Innkjøp og utlegging av kokosmatter og bark	kr 90 000	kr 90 000	På rundløypa i tilknytning til innfallsporten i Tranøybotn		Fjelltjenesten/Forvalter eventuelt eksternt tjenestekjøp
Delsum Skjøtselstiltak 2024			kr 240 000	kr 240 000			
Meldes in over kapittelpost 1420.31							

5.4 Forvaltningstiltak

Prosj id	Navn	Beskrivelse	Total kostnad	Søknad Miljødir	Merknad	Ansvar	Utførende
Fvo 1 2024	Brukerkontakt	Veiledning og informasjon. Tilstedeværelse i verneområdet	kr 100 000	kr 100 000	Naturveiled er juli-august Besøkspunkt	nasjonalpar kstyret	Naturveileder
Fvo 2 2024	BM Kartlegging av sopp, lav og insekter	I utvalgte fokusområder og naturtyper	kr 150 000	kr 150 000		Forvalter	Konsulenter og interesseorganisasjoner
Sum forvaltningstiltak 2024			kr 250 000	kr 250 000			
Meldes inn over kapittelpost 1420.21							

5.5 Driftstiltak.

Prosj id	Navn	Beskrivelse	Total kostn	Søknad SNO	Merknad	Ansvar	Utførende
Drift 1 2024	Vedkjøring	Vedforsyning rasteplasser	kr 70 000	kr 70 000	1 gang pr år	Forvalter	Fjelltjenesten
Drift 2 2024	Reparasjon og utskiftinger av tilretteleggingstiltak. Generelt	Reparasjoner av eksisterende tilretteleggingstiltak. Stier, sikringer, merkepinner	kr 40 000	kr 40 000			Fjelltjenesten
Drift 3 2024	Tilsyn rasteplasser	Tilsyn, enkle repr og opprydding på rasteplasser.	kr 35 000	kr 35 000	3 ganger pr år	Forvalter	Fjelltjenesten
Drift 4 2024	Tilsyn tellere	Tilsyn og oppfølging av persontellere (2 stasjoner)			2 ganger pr år	Forvalter	Fjelltjenesten
Drift 5 2024	Nye verneskilt	Nye verneskilt etter ny mal				Forvalter	SNO/Fjelltjenesten
Drift 6 2024	Uttransport av gamle klopper	Det er skiftet ut mye gamle klopper de siste årene. Disse må trasnporteres ut.	kr 30 000	kr 30 000		Forvalter	Fjelltjenesten/Entreprenør
Drift 7 2024	Drift innfallsport Tranøybotn	Ved, vedlikehold av sti og rasteplasser	kr 30 000	kr 30 000		Forvalter	Fjelltjenesten/Entreprenør
Delsum Driftstiltak 2024			kr 205 000	kr 205 000			
Er tidligere meldt inn ig vil fordeles over kapittelpost 1420.21							

6 Investeringstiltak

I dette avsnitte gis en kort beskrivelse av de prosjektene som er prioritert for 2024. For større investeringsprosjekt foreligger det mer utfyllende prosjektbeskrivelser og disse kan fremlegges dersom det er ønskelig.

6.1 Innfallsport Ånderdalen - Álddovuopmi

(Inv 1 2024).

Nasjonalparkstyret har i samarbeid med Senja kommune utviklet en innfallsport i Tranøybotn. Det er bla utarbeidet en universelt utformet sti fra parkeringsplassen ved Hyttekroa i Tranøybotn og ca. 2 km innover mot nasjonalparkgrensen. Dette er den innfallsporten til nasjonalparken som er mest benyttet. Fra parkeringsplassen er det ca. 2,7 km inn til nasjonalparkgrensen og ca. 6 km til rasteplassen ved Åndervatnet.

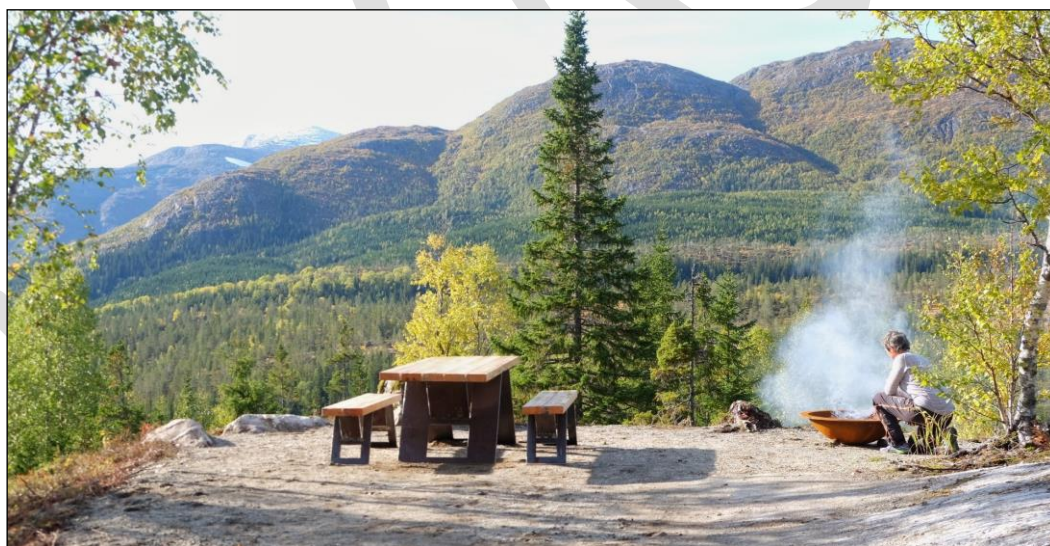
Oversiktskart av parkeringsplassen ved Hyttekroa, universelt utformet sti (rød stiplet linje) og besøkpunktet markert med grønn polygon. Gule punkt er informasjonsplakater/temaplakater langs stien. Blå heltrukken linje er en rundturløpe (natursti) med utkikkspunkt (rød stjerne) over Ånderdalen på Grunnvågfjellet.

Utforming har lagt til grunn Miljødirektorates veileder for innfallsporter, merkevaremanualen, samt Ånderdalen nasjonalparkstyret egen besøksstrategi.

Langs stien fra parkeringsplassen har nasjonalparkstyret fått satt opp tretavler med temaplakater med informasjon hvor man kan lære om natur, landskap, reindrift og kulturhistorien i nasjonalparken. Dette er universelt utformet slik at personer med funksjonsnedsettelse kan få utbytte av dette. Vi vil også jobbe med et forprosjekt hvor målet er å utvikle dette som en sansesti for synshemmede. Bruk av en egenutviklet app med lyd og bilder/animasjoner.

Dagsturhytten Álddovuopmi ble ferdig høsten 2023 og har blitt viktig naturmøteplass som både nasjonalparkstyret og besøkssenteret kan bruke aktivt i naturformidlingen. Dagsturhytten vil også være et viktig verktøy i arbeidet med å kanalisere ferdselen i randsonen av nasjonalparken.

Besøkspunktet Álddovuopmi har blitt et populært turmål. Vi har erfart at det er litt for lite benkeplass til alle besøkende, spesielt om sommeren og ved ulike arrangementer. Vi tenker å supplere de benkene vi har fått satt ut med flere bord og benker tilsvarende Lomsdal-Visten har fått utviklet. Bordene vil også imøtekomme innmeldt behov fra brukere med nedsatt funksjonsevne og spesielt personer som sitter i rullestol. Det er gjennomført en anbudsprosess på dette og kostnadene er lagt inn i budsjettene.

Nasjonalparkstyret for Lomsdal-Visten har fått utviklet bord og benker i kombinasjon med cortenstål og furu.

Ånderdalen nasjonalparkstyre søker Miljødirektoratet om 50000,- som bidrag til å investere i nye benker og bord ved besøkspunktet Álddovuopmi i 2024.

(Inv 2 2024)

Ved Første Velten er det etablert en rasteplass. Det er også satt opp et skilt ved stien som informerer om at stien videre ikke er så godt tilrettelagt og at dersom de som er på tur ikke har med seg tilstrekkelig med utstyr og er turvandt anbefaler vi at de snur og heller går til

rundløypen og utkikkspunktet. Vi erfarte i 2023 at flere fulgte rådet og tok en pause ved rasteplassen før de returnerte til rundløypen/parkeringsplassen. Det har blitt økt bruk av rasteplassen og vi har sett at det har blitt noe mer spor av toalettpapir og ekskrementer i området rundt. Nasjonalparkstyret ønsker derfor å få satt opp et minitoalett tilsvarende som er satt opp ved utkikkspunktet. Det er driftssikkert og brukes.

Ånderdalen nasjonalparkstyre søker Miljødirektoratet om 160000,- til finansiering av minitoalettet og transport.

(Inv 3 2024)

Vi har i 2024 valgt å søke Miljødirektoratet om tiltaksmidler til å ferdigstille rundløypen som en natursti. Det ble i 2022 investert i stolpene til naturstien (12 stk) og selve uttrekkskortene er ferdig utarbeide mhp tekst og grafisk design. Disse vil bli sendt til Miljødirektoratet (merkevareansvarlige) for godkjenning før disse blir trykket våren 2024. Rundløypen tar utgangspunkt i fra endepunktet på den universelt utformede stien og går i en sløyfe opp til det etablerte utkikkspunktet og tilbake mot parkeringsplassen.

Eksempel på natursti fra Veltnesbu i Dividalen. Stolpe med skyvekort. Det planlegges en tilsvarende i tilknytning til innfallsporten til Ånderdalen.

Ånderdalen nasjonalparkstyre søker Miljødirektoratet om 50000,- som bidrag til å ferdigstille naturstien i 2024.

6.1.1 Kunnskapsgrunnlaget. Fortsatt bruk av besøkstellere

(Inv4 2023)

Det er en viktig forutsetning for å drive en målrettet besøksforvaltning er at man har oppdatert kunnskap om bruk av nasjonalparken. Eksempler på dette:

- Overvåke utvikling av bruk over tid (antall brukere)
- Grunnlag for målretting av investeringer, eks forebygging av slitasje.
- Overvåke forholdet mellom antall brukere og effekter av bruk (slitasje mv.)
- Måle effekt av tiltak (tilrettelegging/kanalisering)
- Grunnlagsdata for ringvirkningsanalyser

Kunnskap om bruk bygges opp over tid og med en systematisk tilnærming. Metodene og teknologi for kartlegging av besøk/bruk er normalt delt i følgende;

Kvalitative undersøkelser: Brukerundersøkelser/intervjuer. Tar sikte på å kartlegge brukernes oppfattelse og meninger om områdene. F.eks. med hensyn til tilrettelegging. Gjennomføres normalt med 4-5 års mellomrom. Ble gjennomført i Ånderdalen nasjonalpark 2016. Reiselivskartlegging gjennomført 2017. Ønskelig å få gjennomført dette på nytt i 2024 når vi er ferdig med planlagte tiltak.

Kvantitative undersøkelser: Besøkstellinger. Har som mål å klargjøre hvor mange som bruker områdene og/eller fordeling av bruk geografisk. Kan gjøres ved gjennomgang av turbøker (usikre data), eller ved bruk av teknologiske løsninger som er tilpasse formålet (elektroniske persontellere).

I Ånderdalen nasjonalpark har det vært gjennomført flere år med telling av besøk ved innfallsporten i Tranøybotn og på stien opp mellom Tranøybotn og Åndervatnet. I forbindelse med innfallsport prosjektet ved Hyttekroa i Tranøybotn ser vi at vi fortsatt har behov for å telle besøkende som ferdes i randsonen til Ånderdalen. I tillegg så ønsker vi å se på effekten av de tilretteleggingene som er under planlegging, fokuset vil være om dette påvirker besøkstallet og områdebruken.

6.3 Startpunkt Kaperdalen

(Inv 5 2024)

Øverst i Kaperdalen ved Bumannsvatnet er det etabler en parkeringsplass med skilting til Ånderdalen nasjonalpark. DNT-Løypa Senja på langs krysser veien og går videre opp og inn i nasjonalparken ved Istind. Nasjonalparkstyret ønsker å etablere et startpunkt/informasjonspunkt i tilknytning til parkeringsplassen. Det er grunnlendt terreng med mye berg og sparsom med vegetasjon i området. Planen er å lage en 60 meter lang UU sti med 2 meter bredde til et flatt parti hvor vi ønsker å etablere en rasteplass med 2 bord og benkesett. Arealet for Rasteplassen blir ca. 50m². I tilknytning til rasteplassen

ønsker vi å sette opp et stort portalskilt i cortenstål og en skråstilt informasjonstavle. Det var i utgangspunktet planlagt å gjennomføre dette tiltaket i 2022-2023. Det er avklart tillatelse med grunneier (Statskog SF) og vei eier (Troms og Finnmark Fylkeskommune). Vi er i dialog med reinbeitedistriktet om utforming og plassering og de har informert at slik tiltaket er planlagt så har de ingen innvendinger mot tiltaket. I dialog med Senja kommune ble vi anbefalt å vente med dette tiltaket da de i 2022-2023 skulle utarbeide en kommunedelplan for Friluftslivets ferdselsårer og en plan for besøksforvaltning i kommunen. Det var også uavklart om tiltaket var søknadspliktig og vi ble derfor enige om å utsette dette tiltaket til 2024.

Området hvor det planlegges etablert et startpunkt med rasteplass og informasjonsskilt

Skråstilt skilt (venstre bilde) og portalskilt som planlegges brukt ved startpunktet i Kaperdalen

Nasjonalparkstyret søker Miljødirektoratet om kr.212000,- som finansiering til etablering av startpunkt Kaperdalen i 2024.

6.4 Startpunkt Olaheimen

(Inv 6 2024)

Senja på langs løypa (DNT-løype) går tvers gjennom nasjonalparken frå nord til sør. I sør er startpunktet/stopp punktet ved Olaheimen. Det er etablert avtale med grunneier om bruk av eksisterande parkeringsplass og at man kan sette opp turskilt og informasjonstavle i området. I 2024 ønsker nasjonalparkstyret å utbedre parkeringsplassen med å fylle på nytt topplag med grus, samt sette opp en informasjonstavle med hovedplakaten for Ånderdalen nasjonalpark. Dette er et mindre tiltak og basert på erfaringstall har vi budsjettert med en kostnad på kr 50000,-

Nasjonalparkstyret søker Miljødirektoratet om kr.50000,- som finansiering til oppgradering av startpunkt Olaheimen i 2024.

6.5 Innfallsport Gjeska

Det er behov for å få etablert en parkeringsplass i Gjeskebotn. Eksisterende parkering er ikke godkjent og er for liten og dette fører til farlige trafikale situasjoner og unødvendig

slitasje. Nasjonalparkstyret har gjennomført befaring med Statens vegvesen, Senja kommune Midt-Troms friluftsråd og grunneiere. Det er funnet egnet område for parkeringsplassen og det foreligger planer for å utvikle dette som et statlig sikret friluftslivsområde og som en innfallsport til nasjonalparken.

Midt-Troms friluftsråd og Torsken kommune søkte i 2017 om at deler av randområdet til nasjonalparken i Gjeska skulle bli et statlig sikret friluftsområde. Dette ble innvilget og Torsken kommune og friluftsrådet fikk oppdraget med å få gjennomført sikringen av området. Dette arbeidet har stoppet opp siden Torsken kommune ikke hadde kapasitet til å jobbe med dette. Senja kommune søkte om utsettelse og Miljødirektoratet innvilget en utsettelse av dette arbeidet til august 2020. Senja kommune ga melding til Miljødirektoratet i 2021 at de ikke klarte å gjennomføre sikring av friluftsområdet i Gjeska. Midlene ble sendt tilbake og tilbakemeldingen fra Senja kommune er at de vurderer å søke på nytt i 2022/2023, men det avhenger av at de får satt av nok ressurser til å jobbe med dette.

Ånderdalen vil ikke i 2024 søke om tiltaksmidler til prosjektet før Senja kommune og friluftsrådet har fått gjennomført prosessen med statlig sikring av området og at det er tatt inn i kommunalt planverk.

7 Skjøtselstiltak

Behov for skjøtselstiltak vil variere mellom år. I perioden 2013-2022 er det benyttet tiltaksmidler til å skifte ut en del eldre klopper og det er også lagt ut klopper i enkelte nye områder hvor det var i ferd med å bli vegetasjonsslitasje.

Behov for skjøtsel og vedlikehold vil normalt meldes inn fra feltapparatet og fra publikum løpende eller gjennom årsrapport utarbeidet av Fjelltjenesten, og den er lagt til grunn for utarbeidelsen av tiltaksplanen for 2024.

(Skjøtsel 1 2024). Styret er i prosess med å ruste opp stien mellom innfallsporten i Tranøybotn og Åndervatnet. Dette er lht føringene gitt i besøksstrategien. Det gjenstår arbeid med omlegging av sti og klopplugging i området mellom Andre Velten og Åndervatnet (ca. 2 km).

For å bli ferdig med dette arbeidet søker nasjonalparkstyret om kr 137250,- i 2024.

Skjøtsel 2 2024. I forbindelse med etableringen av rundløypen i innfallsporten i Tranøybotn ønsker nasjonalparkstyret å prioritere å fortsette med å legge kokosmatter med furuflis på utvalgte stisegmenter for å gjøre den robust til å tåle ferdsele som kanaliseres dit. Dette har vist seg å fungere veldig bra og brukerne kanaliseres på den furuflis lagte stien uten at den utvides. Selve stien er ca. 2 km og vi har i perioden 2021-2023 lagt både kokosmatter med furuflis og enkelte stisegment er klopplagt.

I tillegg er det to partier hvor vi ønsker å bygge to trapper. Vi har definert dette som et skjøtselstiltak, men kan også defineres som et investeringstiltak som gjennomføres over flere år.

For 2024 er det behov for å legge ut furubark i stisegmenter på rundt 600 meter og bygge to trapper i tilknytning til rundløypen ved innfallsporten i Tranøybotn. Det er beregnet en kostnad på dette på kr. 90000,-

Arbeid med å legge furuflis på stien i rundløypen.

8 Forvaltning og organisasjonstiltak

8.1 Brukerkontakt

(Fvo 1 2024)

Hvorvidt timeinnsatsen knyttet til oppsyn/tilstedeværelse (samlet brukerkontakt) er tilstrekkelig pr i dag er vanskelig å si noe bestemt om. I forbindelse med arbeidet med forvaltningsplanen vil det komme frem hva som er behovet for samlet brukerkontakt i nasjonalparken. Forvaltningsplanen vil skissere hva som er nødvendig innsats for å møte fremtidige forvaltningsutfordringer i nasjonalparken. Vi anslår at det besøkstallet i Ånderdalen nasjonalpark ligger rundt 15000 personer som bruker nasjonalparken i rekreasjonssammenheng, i hovedsak i sommerhalvåret, men også i økende andel om

vinteren. I tillegg er det elgjakt og småviltjakt i nasjonalparken og en reindriftsenhet som har beiteområder i nasjonalparken. I de siste årene er det i snitt brukt noe i overkant av 100 timer pr år i samlet brukerkontakt i ÅNP (50-60 timer oppsyn og 50-60 timer skjøtsel).

Med dagens ressurser er det klart at det er liten grad av brukerkontakt for oppsynet. Styret mener at det er behov for å øke tilstedeværelsen slik at oppsynet kan gi råd og veiledning. Lytte til brukere og registrere eventuelle ulovligheter eller uheldige effekter av bruk og annen status. Brukerkontakten bør kombineres med andre tiltak nevnt i denne tiltaksplanen. Dette vil være kostnadseffektivt og gi synergier inn mot de tiltak som denne planen legger opp til.

For 2024 ønsker nasjonalparkstyret å teste ut å ha en naturveileder ved besøkspunkt Álddovuopmi i sommerhalvåret (medio juni- medio august). Ut fra besøkstidene vet vi at besøkstidene er at de fleste starter i 10-12 tiden og returnerer i 15-16 tiden. Ut fra dette tenker vi at naturveilederen skal være ved besøkspunktet kl.0930-1430 3-4 dager i uken. Naturveiledere skal ha brukerkontakt, være naturveileder og vertskap. Målet er at det naturveilederen kan veilede og kanalisere de besøkende til de områdene som er tilrettelagt for besøk og på den måten styre ferdselen der det er ønskelig.

For å ha naturveileder ved besøkspunktet i sommermånedene søker nasjonalparkstyret om k.r 100000,- som et forvaltningstiltak. Dette blir søkt på post 1420.21 Drift av utvalg.

8.2 Oppfølging av overvåkingsprogram

En oppdatert kunnskap om tilstanden til verneverdiene er en forutsetning for å forvalte nasjonalparken på en god måte. Prinsippet om kunnskapsbasert forvaltning er sterkt fokusert i naturmangfoldloven- og er mye bakgrunnen for etablering av forvaltningsknutepunkt.

Det er gjennomført kartlegginger av biologisk mangfold og kulturminner i nasjonalparken. I 2016 ble det gjennomført en kartlegging av landskap og geologisk mangfold i nasjonalparken. I 2017 ble det gjennomført en naturtypekartlegging (NiN) i utvalgte delområder i nasjonalparken. Kunnskapsgrunnlaget for biologisk mangfold, landskap og geologi vurderes som tilfredsstillende.

Økt ferdsel de siste årene har ført til økt slitasje på de mest brukte stiene i nasjonalparken. Nasjonalparkstyret har valgt ut overvåkingsområder knyttet til vegetasjonsskade på de mest brukte stiene. Høsten 2022 har nasjonalparkstyret vedtatt bevaringmål for nasjonalparken. Stislitasje i valgte segmenter er tatt med som bevaringmål. Dette arbeidet ønsker vi å videreføre i samarbeid med SNO/Fjelltjenesten og at dette inngår som en del av oppsynet de gjennomfører i nasjonalparken.

Overvåkingsområder:

1. Stien fra Gjeska opp til Henrikhovvatnet ca. på kote 40.

2. Stien fra Gjeska opp til Sørkapervatnet ca. på kote 60.
3. Stien fra Gjeska opp til Gjeskefossen ca. på kote 40.
4. På stien mellom Første Velten og Andre Velten.
5. På stien mellom broen ved utløpet av Åndervatnet og Åndergammen.

Det ble i 2023 gjennomført en biologisk mangfold kartlegging med fokus på insekter, edderkoppdyr og sopp i nasjonalparken. Innsamlingen ble gjort i 5 utvalgte kartleggingsfelt. Kartleggingen ble gjennomført i samarbeid med Tromsø sopp og nyttevekstforening, Professor Jostein Kjærandsen ved Tromsø museum og biolog Kjell Mjølåsnes. Kjell Mjølåsnes har fått oppdraget med å sortere det innsamlede materialet av insekter og edderkoppdyr. Han vil artsbestemme det han har kompetanse til og videresender øvrig materiale til eksperter innenfor de ulike artsgruppene. Sommeren 2023 var varm og det ble innsamlet veldig mye materiale av insekter og edderkoppdyr. Avsatte midler for 2023 strekker trolig ikke til og nasjonalparkstyret vil for 2024 omsøke Miljødirektoratet for ytterligere midler til å få gått gjennom alt innsamlet materiale av insekter og edderkoppdyr. Å kunne vise til kunnskap om trua og sårbare arter i forbindelse med forvaltning og formidling er viktig. Med en slik kartlegging vil vi få mer kunnskap og på den måten også bli bedre på formidling av verneverdiene i nasjonalparken. Foreløpige resultater viser at det ble innsamlet flere rødlistede insekter i nasjonalparken.

Tromsø sopp og nyttevekstforening gjennomførte 8-10. september en kartlegging av storsopper i nasjonalparken. Kun 24 arter var tidligere registrert. Foreningen kartla hele 110 nye sopparter for nasjonalparken. [Mer enn 110 nye sopparter for Ånderdalen nasjonalpark! - Tromsø sopp- og nyttevekstforening \(tromsosoppforening.no\)](https://www.tromsosoppforening.no/mer-enn-110-nye-sopparter-for-anderdalen-nasjonalpark/)

Tilbakemeldingen fra biologene som har kartlagt er at de kunne ønske seg at det i 2024 ble arrangert en samling for biologer hvor målet er å registrere flest mulig arter innenfor en gitt tidsperiode (bioblitz). Man kunne ha spesielt fokus på å registrere rødlistede arter og spesialister innenfor de ulike artsgruppene kan dermed gå mer målrettet å lete etter rødlistede arter i nasjonalparken. Innsamlingen i 2023 av insekter ble gjennomført med stasjonære feller og de fanger mer uspesifikt. Nasjonalparkstyret vil søke å få til et samarbeid med Sabima om å få gjennomført en kartleggingssamling (bioblitz) sommeren 2024. Vi vil også omsøke Miljødirektoratet midler til denne kartleggingen.

Nasjonalparkstyret søker Miljødirektoratet om kr 150000,- til å gå gjennom innsamlet materiale i 2023 og til å få gjennomføre naturvitenskapelige kartlegginger i 2023. Dette blir søkt på post 1420.21

8.3 Informasjon

I 2022 fikk nasjonalparkstyret produsert hovedplakater for nasjonalparken, opplysningsplakater, temaplakater i tilknytning til innfallsporten i Tranøybotn samt varsoimplakater og mini plakater. I tillegg har vi i samarbeid med Senja turlag fått erstattet de gamle treskiltene (turskiltene) på Senja på langs løypa med tilknytningsstier. Senja turlag fikk midler til dette fra Troms og Finnmark fylkeskommune. Det gjenstår noe arbeid med å få produsert ferdig naturstien. Dette er beskrevet i Inv 3 2023.

Sekretariatet har ansvaret for drift av nasjonalparkstyrets hjemmeside samt hjemmesiden for Ånderdalen nasjonalpark. I tillegg benyttes SoMe kanaler som instagram og Facebook som informasjonskanaler. Dette arbeidet vil utvikles videre i 2024 og prioriteres. Samarbeid med Senja kommune som nasjonalparkkommune, Visit Senja og Miljødirektoratet i bruk av SoMe er viktig fremover.

Miljødirektoratet tar kostnadene ved produksjon av ny nasjonalparkbrochure og målet er at denne skal være klar våren 2024.

9 Driftstiltak

Det totale driftsbehovet er ikke endelig avklart. Dette er drøftet i innledende del av denne tiltaksplanen.

Hvert år forekommer det behov for utskiftinger og tiltak som følge av vinterskade og annen slitasje som flom o.l. Dersom en klopp ryker vil det være uheldig å vente ett helt budsjettår på gjennomføring av slike tiltak. Nasjonalparkstyret bør uansett ha en slik reparasjonspost (driftspost) tilgjengelig hvert år. Med signalene fra Miljødirektoratet om at det kan komme driftsmidler til drift og vedlikehold i 2024 vil tiltakene under komme under denne kategorien.

Det gis ikke nærmere beskrivelse av drift ut over det som finnes i tabellen og i innledende del av planen.

For driftstiltakene som gjennomføres årlig er det behov for helikopterløft. Kostnadsrammen for dette ligger mellom 25000-30000 kr for en dag med flyging. Disse kostnadene er fordelt på de ulike driftstiltakene.

Det meldes inn behov for midler for dekning av kostnader til Driftstiltak i 2023 med en stipulert kostnad på kr 186000,-

Nasjonalparkstyret vurderer at dette er en kostnadsramme som også vil være gjeldene som årlig behov for driftsmidler i årene fremover

10 Vedlegg

Vedlegg 1. Skjematisk utkast Tiltaksplan for Ånderdalen nasjonalpark 2021-2023

Vedlegg 2. Miljødirektoratet, rammer og opplegg for Statsforvalteren og verneområdestyrer - innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder, naturrestaurering og SNO-ressurser i verneområder – 2023

UTKAST

Norges nasjonalparker

Ånderdalen nasjonalpark kan beskrives som kontrastenes rike.

Ånderdalen nasjonalpark ligger på Senja og er vernet for å ivareta et mangfoldig nordnorsk kystlandskap. Fra de skogkledde dalene på innersida til de høge og ville fjellene som møter storhavet i vest. Nasjonalparken er et viktig område for biologisk mangfold og har gamle kulturhistoriske spor som gjenspeiler bruken av området.

Kontaktinformasjon Ånderdalen nasjonalparkstyre

Telefon:	+ 47 48 15 22 90/ + 4777 64 22 20
E-post:	fmtribi@fylkesmannen.no
Nett:	http://nasjonalparkstyre.no/Anderdalen/
Post:	Tranøyveien 1261, 9304 Vangsvik
Besøksadresse:	Sázzá Senja naturhus og museum Tranøyveien 1261, 9304 Vangsvik

RS 8/23 Eventuelt